

Projev prezidenta republiky při 55. schůzi Poslanecké sněmovny

úterý 21.02.2017

Vážený pane předsedo Poslanecké sněmovny, vážení členové vlády, vážené kolegyně poslankyně a vážení kolegové poslanci,

předstupuji před vás proto, abych podpořil senátní verzi návrhu zákona o ochraně přírody a krajiny, které se zpravidla říká zákon o národních parcích. Nemohu být podezírán z toho, že miluji Senát. Ale nikdy mě nezajímalo, kdo co říká, ale co kdo říká. A chtěl bych na základě informací, které jsem měl po velmi dlouhou dobu více než deseti let k dispozici, vás seznámit se svým stanoviskem a samozřejmě ponechat vašemu rozhodnutí, zda tato informace ovlivní vaše rozhodnutí.

Dovolte mi, abych začal tím, že nevidím žádný důvod, proč by měl existovat speciální set zákonů o jednotlivých národních parcích. Považuji za naprosto přirozené, jestliže národní parky a pravidla jejich fungování budou upraveny stejným návrhem zákona, ale protože prakticky 100 % diskuse o tomto zákoně se týká Národního parku Šumava, dovolte mi, abych se zaměřil právě na tuto problematiku.

Před týdnem jsem se vrátil z návštěvy Královéhradeckého kraje, na jehož území, jak víte, je Národní park Krkonoše. Nesetkal jsem se s jakoukoli kritickou poznámkou vůči vedení tohoto národního parku, nesetkal jsem se, snad s výjimkou drobného konfliktu, který se týkal lanovky na Sněžku, s tím, že by existovaly konflikty mezi samosprávami a Krkonošským národním parkem, a tak si kladu velmi prostou otázku. Proč, když řešíme problematiku národních parků obecně, se vždy a všude soustředíme pouze na šumavský národní park.

Pokusím se vám nabídnout svoji odpověď, ale tuto odpověď řeknu až na konci, nikoli na začátku.

Před více než deseti lety jsem byl požádán skupinou svých přátel, abych pomohl při řešení problematiky Šumavy, protože tito přátelé se domnívali, a myslím si, že se domnívali právem, že Šumava je ničena zelenými fanatiky. Úmyslně říkám zelenými fanatiky, nikoli ekologickými fanatiky, protože ekologové alespoň vědí, co je to biomasa. A tak jsem prostudoval ne desítky, ale stovky, a za těch deset let už to budou tisíce stránek, mimochodem, neustále přibývají, takže posledních padesát z nich jsem před týdnem předal ministru životního prostředí, a tak jsem se stal obětí informačního tlaku místo toho, abych podlehl dojmům, podlehl emocím a místo pečlivého studia odborných podkladů poslouchal názory novinářů, kteří píšou každý den o něčem jiném, aniž by čemukoli rozuměli, anebo názory některých představitelů takzvané kulturní fronty, kteří se chtějí zviditelnit a kteří říkají to, co pokládají za populární.

Dovolte mi, abych začal od začátku. Před zhruba deseti lety jsem se svými bolavými nohama vystoupil sedm kilometrů na Plešné jezero spolu s několika desítkami mých přátel, mezi nimiž byli i dva bývalí ministři životního prostředí, paradoxně jeden z nich ze sociální demokracie, Miloš Kužvart, a druhý z Občanské demokratické strany, František Benda. Oba šli spolu se mnou protestovat proti ničení šumavské přírody.

Kromě toho jsem se proletěl spolu s televizí Prima helikoptérou nad obrovskými územími uschlých šumavských lesů. Jedná se minimálně o 60 tisíc krásných stromů. Kolegyně a kolegové, když někdo vykácí alej, tak se stává předmětem kritiky. Když někdo zničí 60 tisíc stromů, tak se těm Bursíkům nic nestane. Přemýšlejte o tom.

A kromě jiného jsem se setkal několikrát s téměř všemi starosty šumavských obcí. A kromě jiného si vzpomínám na setkání s tehdejší starostou obce Lipno, který mi na otázku, jak je možné, že prosperujete, jak je možné, že tady máte sjezdovky, vleky, teď tam dokonce přibyla i nejdelší

bruslařská dráha v Evropě po zamrzlé hladině Lipenské přehrady, jak je všechno toto možné, odpověděl, hlavní důvod je, že Lipno není na území šumavského národního parku. Tak jsem se zamyslel a začal jsem přemýšlet sine ire et studio, aniž bych byl předem zaujat pro jakoukoli verzi sporu, který se i dnes zde v této Poslanecké sněmovně odehrává.

A začal jsem od začátku. Bože, jak je to těžké a jak lehké je přečíst si jeden novinový článek a zastávat pevný názor.

Historie Šumavy a šumavských lesů je stará několik set let. Byly to hospodářské lesy, schwarzenberské lesy. Byly to lesy, které bohužel byly smrkovou monokulturou, a já sám se v zájmu ochrany životního prostředí domnívám, že by bylo lepší, kdyby se tato monokultura postupně doplňovala smíšeným porostem, ale o tom teď primárně nediskutujeme, protože to je věc na desítky a desítky let. Tyto hospodářské lesy byly využívány k těžbě dřeva a zpracování dřeva. Vznikaly výrazné industriální stavby, jako byl např. Schwarzenbergův plavební kanál. A co se stalo? Zatímco dříve v šumavském podhůří i na Šumavě samotné existovaly továrny na zpracování dřeva, nyní se vyváží surové dřevo do Rakouska nebo do Německa.

Ve Volarech existovala dřevozpracující fabrika. Víte, co je tam dnes? Solární elektrárna. Chápu, v šumavském podhůří je počet slunečných dnů tak vysoký, že se solární elektrárny vyplácí, zvláště když, jak jsem upozornil při svém projevu k rozpočtu, dotace na solární energetiku je patnáctinásobně vyšší, než je dotace, nebo spíše tržní cena běžné silové elektřiny. A na Šumavě zanikly pily, zanikly dřevozpracující podniky. Chceme-li dovézt nábytek, dovážíme ho z Finska, místo abychom si ho vyrobili sami, a pak se divíme, že ze šumavských obcí, například z Nové Pece, odešlo 30 % obyvatel, 30 % obyvatel, a to převážně mladých lidí.

Ale vraťme se k začátku. Existují klášterní lesy na rakouské straně hranic. A v těchto klášterních lesích neřádí kůrovec. Proč řádí a řádil na české straně? Vysvětlení je jednoduché, ale mnohé z vás pobouří. Existovaly tři ztepilé smrky na jednom ze šumavských hřebenů. Tyto tři ztepilé smrky napadl kůrovec. V hospodářských lesích bylo po staletí zvykem, že když byl strom napaden kůrovcem, tak byl pokácen, oloupána kůra, kůra spálena a dřevo odvezeno. Někdy to bylo dokonce i rezonanční dřevo, kvalitní dřevo. To byla takzvaná dobrá praxe.

Ale tehdy, za vlády Martina Bursíka, přítele kůrovce, jak se sám označil, se k těmto třem ztepilým smrkům připoutaly tři neméně ztepilé dívky z hnutí Duha. A když tam přišli dřevorubci, tyto dívky bránily dřevorubcům v pokácení těchto stromů. A místo toho, aby je tito dřevorubci přeřízli, pardon, mám tím samozřejmě na mysli ty stromy, nechápu, proč se smějete, aby je ti dřevorubci přeřízli, tak odešli. A studovali jste někdy mechanismus rojení kůrovce? Víte, co je to geometrická řada? Kůrovec je schopen se vlastními silami pohybovat na dosah několika set metrů, a když je příhodný vítr, tak i na dosah několika kilometrů. Jestli si někdo z laiků myslí, že kůrovcovou kalamitu způsobil orkán Kyrill, tak je na omylu. A víte proč? Protože při orkánu stromy padají. Při kůrovcové kalamitě stromy schnou. A to je zatracený rozdíl. Takže v důsledku této zdánlivě nepatrné příčiny se během několika let na území Šumavy, ano, vytvořila divočina.

A teď přecházím k tomu odpornému pojmu divočina. Jsou dva druhy divočiny. Divočina, která vzniká přirozenou cestou, historickým dědictvím, jako je třeba Yellowstone a mnoho dalších národních parků. A je divočina, která vzniká uměle. Tak trochu to připomíná neoromantické zříceniny hradů z 19. století, které ovšem měly tu výhodu, že neničily podhradí. Vytvoření bursíkovské umělé divočiny zničilo 60 tisíc krásných stromů. A já jsem ve svém pokročilém věku jen málokdy zažil smutnější pohled na obrovský uschlý les.

Dovolím si vám uvést tři fakta, nikoli pomluvu, která se plíží kuloáry, ale fakta, která byla pronesena na tiskové konferenci dvou tehdejších ředitelů národních parků, Jana Stráského a Jiřího

Mánka. Minimálně Jana Stráského většina z vás dobře zná. Bývalý úspěšný politik, předseda Klubu českých turistů, milovník Šumavy, autor knihy Zelená, nikoli hnědá Šumava. A tam Stráský popisuje hnědou Šumavu, popisuje zelený mordor, který vytvořili fanatici z tehdejší Strany zelených vedení tehdejším ředitelem Šumavského národního parku, panem Krejčím. Tak tedy tři fakta pro vaši informaci.

Fakt číslo jedna. Víte, kde je pramen Vltavy, nejkrásnější české řeky? Neexistuje. Pramen Vltavy zanikl v uschlém šumavském lese. V tom lese, který chtěli Bursíci chránit, kde bojovali za datla tříprstého nebo tetřeva hlušce. Ale jak datel tříprstý, tak tetřev hlušec se z uschlého lesa dávno odstěhovali. A odstěhoval se tím i pramen Vltavy. Zpočátku nákladem 800 tisíc korun k němu byla vybudována taková dřevěná lávka. Byl jsem u toho, viděl jsem ji. Ale protože uschlé stromy padají, tak na tuto lávku dopadaly uschlé stromy, a proto byl její provoz uzavřen. Co se stalo? Pramen Vltavy byl operativně přesunut a vytvořen pramen nový včetně romantické sošky, která původní pramen doprovázela. Fakt číslo jedna. A předesílám, všechna tři fakta, která vám nyní sděluji, byla veřejně publikována na tiskové konferenci a nikdo je nedementoval.

Fakt číslo dvě. K tomu novému prameni Vltavy přicházeli návštěvníci. A bylo jim trochu divné, jak je možné, že je kolem tolik uschlých stromů. A tak tehdejší vedení Šumavského národního parku objednalo vysokozdviznou plošinu a ruční pilu. Ruční pilu proto, aby se mohly přeříznout tyto stromy zhruba v polovině, aby tam byly zuby, nikoliv hladký řez, a aby se turisté mohli domnívat, že jde o důsledek polomu, a nikoliv o důsledek uschlého stromu.

A konečně fakt číslo tři. V noci za svitu reflektorů byly pod uschlé stromy dováženy čerstvé sazenice. A v noci se vytvářela iluze, že se příroda krásně omlazuje přirozenou cestou. Nu a když reflektory zhasly a noc skončila, tak různí Špidlové a další naivní politici přišli na denní světlo a radovali se z přirozeného omlazování. Dokonce je ani netrklo, že občas pod uschlým smrkem vyrašil čerstvý javor.

Přiznávám se, že nemám rád, když někdo vytváří potěmkinovské vesnice, a pokládám ho za podvodníka. Ale člověka, který věří potěmkinovským vesnicím, pokládám za hlupáka. A právě proto bych vás ve svém vystoupení chtěl poprosit, nevěřte zeleným fanaticům. Nevěřte těm, kdo z jednoho z nejkrásnějších koutů české přírody dělá své experimentální pole. Už toho zničili dost. A myslím si, že pokud nedojde k nápravě a pokud se budou dále zvětšovat bezzásahové zóny, tak se setkáme s tím, když ne my, tedy naši potomci, že už uschne i ten zbytek Šumavy.

Když jsem všechno tohle viděl, chtěl jsem si spravit chuť. A tak jsem si vyjel na rakouskou stranu, kde, protože Rakušané jsou zaostalí, nemají národní park. Ta rakouská strana se jmenuje Hochficht. Mají tam vleky, lanovky, sjezdovky. Já sám jsem se projel po dobře upravené běžkařské trati. Pak jsem si zajel do skvělé hospůdky. Byla tam strašná spousta návštěvníků, všichni byli spokojeni, včetně Čechů. A Češi se pak vraceli zpátky po rozbitých silnicích kolem vybydlených obcí a poloprázdných penzionů. Takže Češi nechali vydělat Rakušanům, místo aby nechali vydělat našim podnikatelům. A tak jsem si říkal, proč proboha ti, kdo zničili stovky hektarů lesa, bojovali proti tomu, aby na Třístoličnick nebo kamkoli jinam byla postavena lanovka a vybudována sjezdová dráha. A to říkám jako běžkař, který hluboce pohrdá sjezdaři, neboť sjezdaři jsou ti, kteří si nevyšlapou poctivě svůj kopec, zatímco my běžkaři pracujeme. Ale přesto jsem tolerantní vůči sjezdařům.

Dámy a pánové, byli jsme svědky zločinu. Byla vytvořena fiktivní divočina, nikoliv přírodní divočina. Byla vytvořena poušť. Co byste řekli člověku, který v polovině Šumavy vytvoří poušť? Kdyby se hájil tím, že je zapotřebí dezertifikace, tedy rozšíření pouště, tak byste ho poslali do blázince. Proč jste neposlali do blázince Martina Bursíka? To je ta nejprostší a nejjednodušší otázka, kterou vám mohu položit.

A tak bych svoji výzvu chtěl uzavřít prosbou. Není nic smutnějšího, než když umírají stromy. Když umírají v důsledku fanatiků, kteří si přáli umělou, nikoliv přírodní divočinu. Nemám nic proti rašeliništím na Šumavě. Ale o tom teď přece proboha nemluvíme. Mluvíme o obrovském lesním masivu, který byl našimi předky po staletí řádně spravován. Mimochodem, sousední les, les v Boleticích, to jsou vojenské lesy, je řádně spravován i nadále. Rakouský les jakéhosi kláštera je rovněž spravován řádně.

Ano, ministr životního prostředí má pravdu, když říká, že Šumava není jenom pro obyvatele šumavských obcí. Plně s tím souhlasím, když říká, že Šumava je pro všechny občany, kteří tam chtějí přijet a rekreovat se. Tak jako do jakéhokoli místa v naší krásné zemi, do jakýchkoli jiných hor, nikoliv do zeleného či hnědého mordoru. Ať tam přijíždějí jako turisté a ať mají možnost využít běžné turistické infrastruktury jako všude jinde. A máte-li opravdu pocit, že chcete chránit přírodu, jak vznešené heslo to je a jak krásně zní, je opravdu ochranou přírody zničení lesa? A nemyslíte si, že jednou ze součástí ochrany přírody je i ochrana živočicha, který se jmenuje Homo sapiens sapiens, tedy člověk moudrý?

Chtěl bych vás tedy závěrem vyzvat, přemýšlejte o tom, abychom neopakovali zločin, doslova zločin, který se v minulosti na šumavské přírodě odehrál. Každý může udělat chybu. Ale jestliže tuto chybu opakuje, pak mu není ani rady, ani pomoci.

Přeji vám moudrost ve vašem rozhodování. Děkuji vám za vaši pozornost.